

Vedenalaiset uhanalaiset luontotyypit ja niiden luokittelutyö

**Dosentti Anita Mäkinen
15.04.06.2010, Helsinki**

Sisältö:

- 1. Miksi luontotyyppien uhanalaisuuden tunnistamisella kiire?**
- 2. Luontotyyppien uhanalaisuusarvio (2008)**
- 3. Uhanalaisuuden luokittelutyö**
- 4. Uuden luokittelun lähtökohdat**

Rehevöityminen (Vre)

Kuva:FIMR

Vesirakentaminen (Vra)

Öljykuljetukset (Vl; Kh)

Nykyisin kuljetetaan jo yli 140 milj. tonnia öljyä/a Suomenlahdella.

Alusten koko kasvaa, rakenteilla 200 000 tonnin Suezmax-luokan aluksia.

Photo by WWF-Canon

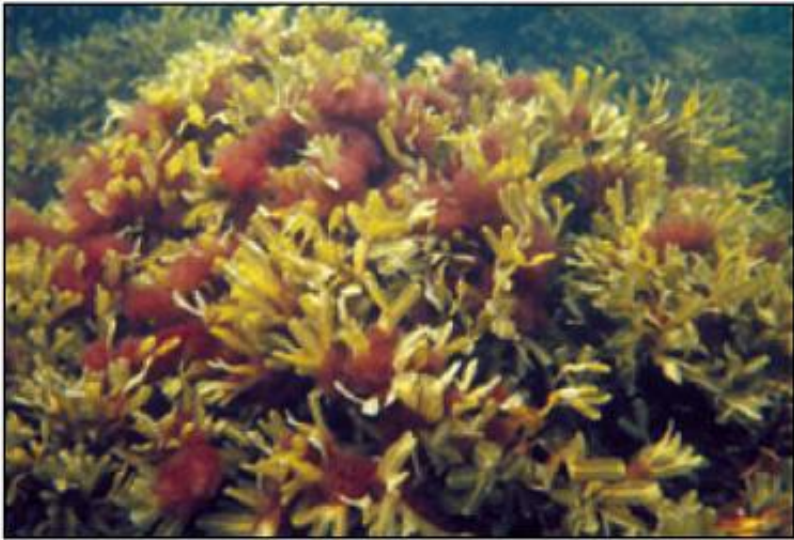
Tulokaslajien kasvava uhka (L)

Mutta mitä kuuluu veden alle?

Kuva: Anita Mäkinen

Rehevöityminen etenee

Kuvat: Anita Mäkinen

Luontotyyppien uhanalaisuusarvio (2008)

-haasteita ja historiaa

- Perinne puuttuu
- Kattavan kartoitus- ja keruutiedon puute !
- Perustuu usein lajitietoon tai koskevat vain suppeita maantieteellisiä alueita
- Käytetty luokittelu asiantuntijaryhmän tekemä ja pohjautuu aiempiin ryhmittelyihin, perinteisiin kasvillisuusvyöhykkeisiin ja asiantuntijoiden näkemyksiin
- Luokittelun kohteena koko Suomen rannikon vedenalainen luonto, lukuun ottamatta pelagiaalia = ulappa-alueen ekosysteemi

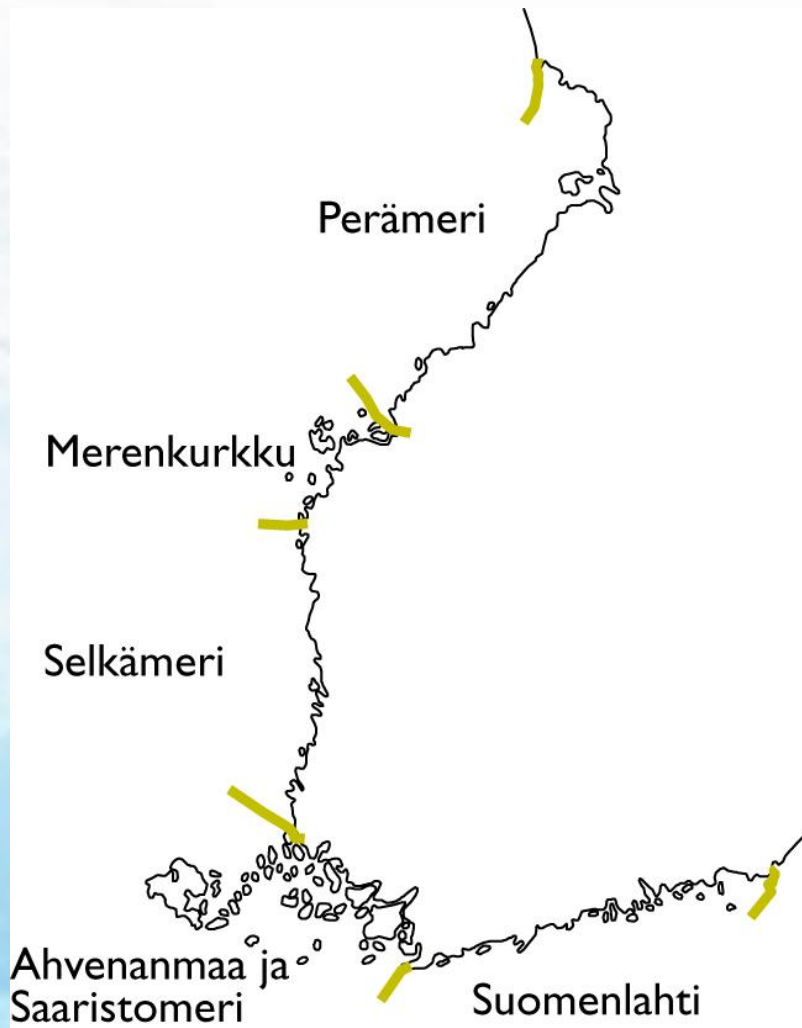
Luokittelun perusteet

Arvioinneissa käytetyn luokittelun taustalla on kolme aikaisempaa luokittelua

- (1) EUNIS- luokittelu (Davies & Moss 1997)
- (2) Helcomin luettelo Itämeren uhanalaisista luontotyypeistä (1998)
- (3) Suomen Natura2000-luontotyyppiopas (Airaksinen ja Karttunen 2001)

- Nämä perustuvat aiempiin luokitteluihin, joissa meriluontoa jaotellaan luokkiin abioottisten tekijöiden, lähinnä pohjanlaadun perusteella

Arvioinnissa käytettiin VELMUN merialuejakoa

Uhanalaisuusarvioinnin 12 luontotyyppiä määritettiin luontotyyppissä vallitsevien kasvillisuus- tai eliöyhteisöjen perusteella.

- Näistä 9 määritellään kasvillisuuden perusteella (esim. hydro- ja sublitoraalin rihmaleväyhteisöt) ja
- 3 eläinyhteisöjen perusteella (sinisimpukkayhteisöt sekä valoisan kerroksen että valoisan alapuolisen kerroksen pohjaeläinyhteisöt).

- Asiantuntijaryhmän mielestä vedenalaisten rantojen kasvillisuutta kuvaaviin levävyöhykkeisiin perustuva luokitus kuvaa huomattavasti paremmin Suomen rannikon VA-luontotyyppisiä kuin pohjan abioottiseen luokitteluun perustuva luokitus.

LUOKITUSTULOS

1. Hydrolitoraalin rihmaleväyhteisöt
2. Sublitoraalin rihmaleväyhteisöt
3. Kallio- ja kivikkopohjien rakkoleväyhteisöt
4. Palleroaahdinpartayhteisöt
5. Punaleväyhteisöt
6. Meriajokasyhteisöt
7. uposkasvivaltaiset pohja
8. Näkinpartaisniityt
9. Vesisammalyhteisöt
10. Sinisimpukkayhteisöt
11. Valoisan kerroksen pohjaeläinyhteisöt
12. Valoisan kerroksen alapuoliset pohjaeläinyhteisöt

Säilyväksi arvioitiin

- Ainoastaan hydrolitoraalin rihmalevävyöhyke

Silmälläpidettäviä

- Sinisimpukkayhteisöt
- Sublitoraalin rihmalevät
- Valoisan kerroksen pohjaeläinyhteisöt
- Valoisan kerroksen alapuoliset pohjaeläinyhteisöt

Vaarantuneita

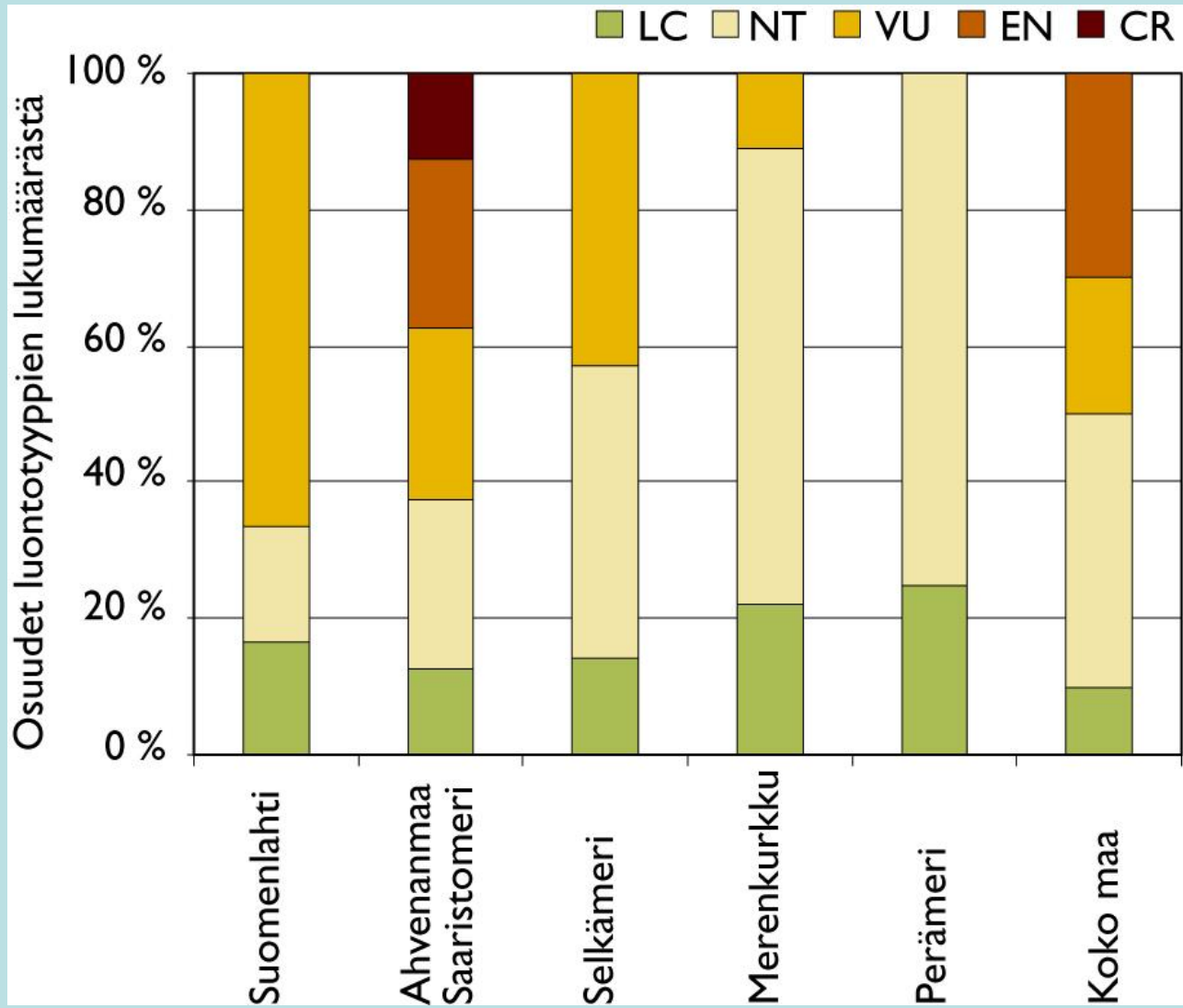
- Kallio- ja kivikkopohjien rakkoleväyhteisöt
- uposkasvivaltaiset pohjat

Erittäin uhanalaisia

- Meriajokasyhteisöt
- Näkinpartaisniityt
- Punaleväyhteisöt

Puutteellisesti tunnettuja

- Palleroahdinpartayhteisöt
- Vesisammalyhteisöt

Yhteenveto

- Hävinneeksi ei arvioitu yhtäkään luontotyyppiä.
- Välittömässä tuhoutumisvaarassa ei yhtäkään luontotyyppiä.
- ”Huolta kuitenkin vedessä” on, sillä 50 % arvioiduista luontotyypeistä on joko vaarantuneita tai erittäin uhanalaisia.
- Kaksi Suomen vastuuluontotyypeistä, meriajokasyhteisöt ja näkinpartaisniityt todettiin erittäin uhanalaisiksi.
- Tilanne on pahin Saaristomerellä ja Suomenlahdella ja paras Merenkurkussa ja Perämerellä.

Uuden luokittelun lähtökohdat:

- Lähtökohta tulisi olla VA- luontotyyppien luokitus, jonka perusteella uhanalaiset luontotyypit ”määrittyvät”
- Tulisi olla yhteismitallinen koko Itämeren mittakaavassa (?)
- Edellisellä kierroksella harjoitus tehtiin lähes puhtaasti asiantuntijatyönä
- Tarvitaan suuri määrä kartoitustietoa sekä alueellisesti että ajallisesti (rahoitus)
- Mallinnus avuksi
- Tulisi toteuttaa pikaisesti

luokitus (!)

An aerial photograph of a coastline, showing a mix of blue water, white sand beaches, and green land. The word "Kiitos!" is centered in the image.

Kiitos!